

Abstrakt: Artykuł opisuje przebieg ubiegłorocznej Konferencji Międzynarodowego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Muzeum (ICMS ICOM), która odbyła się w Los Angeles 23–26 września 2024 roku. Po raz pierwszy wydarzenie to było współorganizowane w ramach Narodowej Konferencji Ochrony Dóbr Kultury (NCCPP) ze Stanów Zjednoczonych. Tekst przybliży tematy poruszone podczas kolejnych dni konferencji, skupiając się na najistotniejszych zagadnieniach z punktu widzenia autora. Dopełnieniem artykułu jest opis zabezpieczeń przeciwpożarowych zastosowanych w miejscu organizacji konferencji i procedur wdrożonych na wypadek zaistnienia pożaru. Wkrótce po jej zakończeniu budynki Getty Center oraz Getty Villa znalazły się w obszarze potężnych pożarów, które przetoczyły się przez Los Angeles w styczniu 2025 roku.

Słowa kluczowe: ICMS, ICOM, NACCP, Getty Center, Los Angeles

Krzysztof Osiewicz

Konferencja Międzynarodowego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Muzeum (ICMS ICOM) w Los Angeles

23–26 września 2024 roku

Il. 1. Getty Center, fot. Krzysztof Osiewicz

¹ ICOM – International Council of Museums,
ICOS – International Committee of Museum
Security.

Coroczne spotkania członków Międzynarodowego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Muzeów ICOM ICMS¹ mają różny charakter – czy to warsztatowy, czy konferencyjny – jednak zawsze stanowią platformę wymiany wiedzy między ekspertami z całego świata zajmującymi się ochroną dóbr kultury. W ubiegłym roku konferencja odbyła się w muzeach w Los Angeles w Stanach Zjednoczonych. Miejscem pierwszego spotkania było J. Paul Getty Museum, natomiast drugiego dnia uczestnicy wybrali się do The Broad. Trzeci dzień miał charakter wizyt studyjnych w wybranych muzeach. Z kolei czwartego dnia zorganizowano spotkanie zamknięte w Getty Villa Museum, w którym wzięli udział tylko członkowie ICMS.

Ubiegłoroczna konferencja miała charakter szczególny: była współorganizowana w ramach Narodowej Konferencji Ochrony

Il. 2. Getty Center, fot. Krzysztof Osiewicz

Dóbr Kultury (NCCPP) ze Stanów Zjednoczonych, związanej ze Smithsonian Institution. Temat spotkania brzmiał: *Zachowanie przeszłości, ochrona przyszłości i globalne innowacje w ochronie dóbr kultury*. W konferencji wzięło udział 200 ekspertów z zakresu ochrony dóbr kultury z całego świata, z czego największą grupę stanowili specjaliści z muzeów, instytucji kultury, uczelni, bibliotek i agencji bezpieczeństwa ze Stanów Zjednoczonych. Przekrój poruszanych spraw był szeroki i dotyczył między innymi przestępczości kryminalnej, zagrożeń związanych z wojną, bezpiecznego przechowywania dóbr, ochrony przeciwpożarowej, zabezpieczeń technicznych, nielegalnego obrotu dobrami kultury i wreszcie sposobu szkolenia pracowników instytucji kultury – tak, by zapewnić skuteczną ochronę zabytków i wysoką jakość kontaktu z odwiedzającymi. Podczas tradycyjnej prezentacji przeglądu zdarzeń związanych z bezpieczeństwem zbiorów w muzeach na świecie w 2023 roku wskazano na następujące trendy: działalność aktywistów, cyberprzestępczość, kataklizmy naturalne i kradzieże pracownicze. Dla porównania w 2022 roku najczęściej odnotowywano kolejno: działalność aktywistów, kradzieże z włamaniem, pożary, wandalizm, zalania.

Il. 3. W tle zdjęcia przesuszone poszycie lasu w otoczeniu Getty Villa, fot. Krzysztof Osiewicz

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Pomimo różnorodności zagadnień wystąpienia ekspertów cechował jeden wspólny mianownik, a mianowicie konieczność budowania (i utrzymywania) świadomości odnośnie do zagrożeń, profilaktyki i zasad reagowania na niebezpieczeństwa wśród pracowników muzeów i instytucji kultury (bez względu na zajmowane stanowisko), a także wśród odwiedzających. Bardzo interesujący program szkoleń przedstawił dział szkoleń z J. Paul Getty Museum. Składał się z sześciu etapów – od rozmowy, przedstawienia misji muzeum i zapoznawania z obiektem, przez stałe doskonalenie już nabytych umiejętności (bez względu na staż pracy), aż po szkolenia dostosowane do indywidualnych potrzeb pracowników. Zwracano również uwagę na powtarzający się problem braku następstwa pokoleniowego (i to nie tylko wśród pracowników ochrony), który dotyka także polskie muzea. Na szkoleniach szczególny nacisk położono na budowanie pozytywnych emocji u gości muzeów, wskazując, że mają one konsekwencje ekonomiczne dla muzeów. W wystąpieniach podkreślano, że najważniejszą rolę odgrywa zapobieganie trudnym sytuacjom, również tym o podłożu kryminalnym

Il. 4. Getty Villa, fot. Krzysztof Osiewicz

lub terrorystycznym. Bardzo dobrym rozwiązaniem w tym zakresie jest szkolenie pracowników ochrony pierwszego kontaktu w muzeach w zakresie niewerbalnego zachowania gości w obiektach oraz profilowania osób. Temat zaprezentowany przez Paulinę Florjanowicz, dyrektor Narodowego Instytutu Muzeów (NIM), pt. *Panoptikum – bezpieczna, ekologiczna i ekonomiczna odpowiedź na wyzwania związane z magazynowaniem i konserwacją polskich muzeów i nie tylko* został przyjęty bardzo pozytywnie. Świadczyły o tym liczne pytania po wystąpieniu oraz planowane wizyty uczestników konferencji w magazynie. W trakcie wizyt studyjnych w muzeach Los Angeles zwróciłem uwagę, że ich zabezpieczenia techniczne i przeciwpożarowe są najnowszej generacji. Dowodzi to o ogromnej świadomości znaczenia bezpieczeństwa ze strony tychże instytucji i braku skłonności do oszczędności w tym obszarze.

ZAGROŻENIE POŻAROWE J. PAUL GETTY MUSEUM W 2025 ROKU

Miejsce konferencji – budynki Getty Center, położone w dzielnicy Brentwood, oraz Getty Villa, zlokalizowane w Malibu – stało

się świadkiem potężnej fali pożarów, która przetoczyła się przez Los Angeles w styczniu 2025 roku. Jednakże zbiory i muzealne kompleksy nie ucierpiały – i nie było to dziełem szczęśliwego zbiegu okoliczności. Już przy projektowaniu kompleksu budynków uwzględniono zagrożenie pożarem. Obiekty zostały odseparowane od siebie, by w ten sposób tworzyć oddzielne strefy bezpieczeństwa. Dachy budowli wykonano z kamienia, a teren między nimi wyłożono trawertynem, odpowiednio zaprojektowano również zieleni. Budynki wyposażono w system sygnalizacji pożarowej oraz stałe wodne urządzenia gaśnicze. W przypadku obu kompleksów tereny zielone w granicach działek są stale pielęgnowane, to jest pozbawione suchej ściółki i uschniętych gałęzi, a także właściwie nawadniane.

Wszystkie te działania oraz cykliczne szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej przyczyniły się do tego, że budynki nie ucierpiały w trakcie pożaru. Ekspozycja w salach wystawowych nie była nawet ewakuowana. 7 stycznia 2025 roku w Getty Villa, gdy ogień zbliżał się do muzeum, zarządzono ewakuację pracowników, pozostawiając 17 ochotników, których zadaniem było zabezpieczenie terenu przed pożarem. Muzealnicy w drużynach dwuosobowych, wyposażeni w okulary ochronne i maski KN95, podejmowali działania gaśnicze na terenie ogrodu, uwagę głównie skupiając na zapalających się lokalnie zaroślach. W wyniku analizy zagrożeń za największe niebezpieczeństwo dla zbiorów uznano dym z pożaru i związane z nim zanieczyszczenia. W związku z tym wyłączono system klimatyzacji, a drzwi do pomieszczeń dodatkowo uszczelniono taśmą.

Pożar w obu obiektach nie wyrządził szkód tylko dzięki właściwemu zaprojektowaniu kompleksów, bieżącemu utrzymaniu zieleni, infrastruktury oraz cyklicznym szkoleniom z zakresu reagowania kryzysowego pracowników muzeum.

PODSUMOWANIE

Konferencja w Los Angeles potwierdziła, że międzynarodowa wymiana doświadczeń między specjalistami zajmującymi ochroną dóbr kultury jest zasadna i wartościowa. Podobne spotkania umożliwiają identyfikację problemów związanych z ochroną zabytków, muzeów i zbiorów z całego świata, a także dają przestrzeń na prezentację skutecznych metod przeciwdziałania niebezpieczeństwom. Potwierdzeniem tego były działania gospodarza konferencji – Getty Center – podczas rozległego pożaru Los Angeles w styczniu 2025 roku. Uczestnicy konferencji mieli okazję zobaczyć, jak wyglądają ćwiczenia na wypadek takich sytuacji, oraz dowiedzieć się, które z procedur zdały egzamin w czasie późniejszych pożarów. Konferencja zatem była nie tylko świetną okazją do pogłębienia wiedzy na temat problemów związanych z ochroną zabytków, muzeów, zbiorów z całego świata, lecz także do wypracowania skutecznych metod im przeciwdziałania.

Krzysztof Osiewicz – kierownik Działu Ochrony Zbiorów Publicznych w Narodowym Instytucie Muzeów (NIM). Jego obszar pracy zawodowej to ochrona zbiorów publicznych i zabytków. Absolwent studiów inżynierskich na Wojskowej Akademii Technicznej; wykładowca na szkoleniach poświęconych ochronie zbiorów publicznych oraz na seminariach związanych z bezpieczeństwem muzeów i zabytków w kraju i za granicą. Współautor publikacji wydanych w serii „Szkolenia Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów”, „Biblioteki Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów”. W latach 2014–2024 rzeczoznawca MKiDN w dziedzinie zabezpieczenia technicznego zabytków. Członek International Council of Museums (ICOM).

